

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro

20__ m. _____ d. įsakymu Nr. A1-PROJEKTAS

**SPECIALIZUOTOS SLAUGOS IR SOCIALINĖS GLOBOS SPECIALIZUOTOS
SLAUGOS IR SOCIALINĖS GLOBOS NAMUOSE PASLAUGŲ VAIKAMS IR
SUAUGUSIEMS ASMENIMS SU NEGALIA TEIKIMO TVARKOS APRAŠAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Specializuotos slaugos ir socialinės globos specializuotos slaugos ir globos namuose paslaugų teikimo vaikams ir suaugusiems asmenims su negalia tvarkos aprašas (toliau – tvarkos aprašas) nustato specializuotos slaugos ir socialinės globos paslaugų teikimo tvarką vaikams ir suaugusiems asmenims su negalia (toliau – asmenys), kurie turi proto ir psichikos negalią (kompleksinę negalią), yra visiškai netekę gebėjimų savarankiškai pasirūpinti savimi ir dalyvauti visuomenės gyvenime.

2. Specializuotos slaugos ir socialinės globos paslaugos – tai visuma specializuotos slaugos ir socialinės globos paslaugų, kurias teikiant asmeniui tenkinami slaugos ir socialinių paslaugų poreikiai, teikiama nuolatinė kompleksinė specialistų priežiūra, asmenims apgyvendintiems specializuotos slaugos ir globos namuose. Specializuotos slaugos ir socialinės globos paslaugos teikiamos 24 valandas per parą.

3. Specializuotos slaugos ir socialinės globos paslaugų sudėtis ir trukmė apibrėžta Socialinių paslaugų kataloge:

3.1. Apgyvendinimas specializuotos slaugos ir socialinės globos įstaigose.

3.2. Maitinimas.

3.3. Sveikatos priežiūros paslaugos:

3.3.1. specializuotos slaugos paslaugų teikimas,

3.3.2. sveikatos priežiūros paslaugų organizavimas.

3.4. Gyvybinių veiklų palaikymas:

3.4.1. saugios aplinkos,

3.4.2. bendravimo,

3.4.3. kvėpavimo,

3.4.4. valgymo ir gėrimo,

3.4.5. tuštinimosi ir šlapinimosi,

3.4.6. asmeninio švarinimosi ir rengimosi,

3.4.7. kūno temperatūros reguliavimo,

3.4.8. judėjimo,

3.4.9. darbo ir žaidimų,

3.4.10. lyties raiškos,

3.4.11. miego,

3.4.12. mirimo.

3.5. Kitos paslaugos, reikalingos asmeniui.

4. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

Slauga yra asmens sveikatos priežiūros dalis, apimanti sveikatos ugdymą, stiprinimą ir išsaugojimą, ligų ir rizikos veiksnių profilaktiką, sveikų ir sergančių asmenų fizinę, psichinę ir socialinę priežiūrą.

Slaugytojas – asmuo, kuris teisės aktų nustatyta tvarka verčiasi bendrąja ir specialiąja slaugos praktika.

Specializuota slauga – slaugos specializacija: asmenų turinčių proto ir psichikos negalią slauga, skubioji medicinos pagalba.

Socialinė globa – visuma paslaugų, kuriomis asmeniui teikiama kompleksinė, nuolatinė specialistų priežiūros reikalaujanti pagalba.

Darbo krūvis – slaugytojo aptarnaujamų asmenų skaičius per atitinkamą darbo pamainą arba darbo valandą.

Darbo pamaina – tai laikas, per kurį specialistai vykdo darbo funkcijas ir teikia specializuotos slaugos ir socialinės globos paslaugas.

Kitos sąvokos - tvarkos apraše suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos Socialinių paslaugų įstatyme, Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatyme, Lietuvos Respublikos Socialinių paslaugų kataloge.

5. Specializuotos slaugos ir socialinės globos paslaugos teikiamos institucinėse specializuotos slaugos ir socialinės globos įstaigose arba jų padaliniuose vaikams, suaugusiems asmenims su negalia, bet ne daugiau kaip 40 asmenų vienoje įstaigoje ir ne daugiau kaip 6 - 10 asmenų viename padalinyje (grupėje, vaikams - šeimynoje).

6. Specializuotos slaugos ir socialinės globos paslaugos gavėjai yra asmenys (vaikai, suaugę asmenys, tame tarpe ir senyvo amžiaus asmenys) su negalia, kuriems nustatyti dideli specialieji poreikiai ir būtina nuolatinė slauga ir/ar priežiūra bei kurių psichinė ir proto negalia visiškai apriboja jų galimybes orientuotis, judėti, dirbti ir savarankiškai tvarkyti asmeninį bei socialinį gyvenimą.

II SKYRIUS PASLAUGOS TEIKIMO REIKALAVIMAI

7. Specializuotos slaugos ir socialinės globos namai, kuriuose teikiamos specializuotos slaugos paslaugos turi turėti licenciją asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimui pagal licencijuojamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų sąrašą – pirminės psichikos sveikatos priežiūros, vaikų ir paauglių psichiatrijos, psichikos sveikatos slaugos, kaip tai yra nustatyta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gegužės 14 d. įsakymu Nr. V-364 „Dėl licencijuojamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų sąrašų patvirtinimo“.

8. Specializuotos slaugos ir socialinės globos namai, kuriuose teikiamos specializuotos slaugos ir socialinės globos paslaugos turi turėti licenciją Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. A1-684 „Dėl socialinės globos įstaigų licencijavimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų Socialinės globos įstaigų licencijavimo taisyklių nustatyta tvarka.

9. Specializuotos slaugos paslaugas teikia specialistai: bendrosios praktikos slaugytojai (toliau tekste – slaugytojai), slaugytojo padėjėjai, kineziterapeutai, ergoterapeutai, dietistai, gydytojai psichiatrai, medicinos gydytojai, esant poreikiui gali konsultuoti medicinos psichologai ir/ar psichoterapeutai.

10. Specializuotos slaugos paslaugas teikiantys specialistai turi turėti licenciją veiklos sričiai pagal specializuotos slaugos praktikos reikalavimus.

11. Specializuotos slaugos ir socialinės globos paslaugas pagal savo kompetenciją teikia:

11.1. Gydytojas psichiatras, kurio darbo krūvį nustato įstaigos vadovas pagal poreikį.

11.2. Slaugytojas, kuris per pamainą slaugo ne daugiau:

11.2.1. kaip 1-2 vaikus su negalia iki 3 metų;

11.2.2. kaip 2-6 vaikus su negalia iki 18 metų;

11.2.3. kaip 6-8 suaugusius asmenis su negalia;

11.2.4. kaip 6-10 senyvo amžiaus asmenis su negalia.

11.3. Slaugytojo padėjėjas prižiūri ne daugiau kaip 5 asmenis.

11.4. Nakties metu padalinyje (grupėje) dirba slaugytojas ir slaugytojo padėjėjas pagal poreikį.

11.5. Socialinis darbuotojas, socialinio darbuotojo padėjėjas, kurie teikia socialinės globos paslaugas. Jų darbo krūvį nustato įstaigos vadovas pagal poreikį.

11.6. Socialinis pedagogas teikia socialinės globos paslaugas. Jo darbo krūvį nustato įstaigos vadovas pagal poreikį.

11.7. Švietimo specialistai (specialusis pedagogas, neformaliojo ugdymo pedagogas) ir užimtumo specialistai teikia ugdymo paslaugas vaikams su negalia. Jų darbo krūvį nustato įstaigos vadovas pagal poreikį

12. Socialiniai darbuotojai, sveikatos priežiūros ir švietimo specialistai geba parinkti ir taikyti įvairius ankstyvosios reabilitacijos metodus, slaugos procedūras, ugdymo ir švietimo pagalbos teikimo strategijas, išmano svarbiausius vaiko ir suaugusio asmens raidos ir negalės psichologinius aspektus, geba dirbti komandoje, tinkamai reaguoti į krizines situacijas, greitai priimti sprendimus, yra motyvuoti siekti asmeninio ir profesinio tobulėjimo, nuolat atnaujindami žinias ir įgūdžius, atlikdami savo veiklos įsivertinimą, remdamiesi geriausia praktika.

13. Specializuotos slaugos ir socialinės globos paslaugas teikiančių specialistų funkcijos, teisės ir atsakomybės nustatomos pareigybių aprašymuose.

14. Teikiant paslaugas rekomenduojama priimti savanorius, sielovadininkus.

15. Reikalingų gydytojų bei kitų specialistų konsultantų paslaugos gali būti organizuojamos pagal sutartis su asmens sveikatos priežiūros, švietimo įstaigomis.

III SKYRIUS

REIKAVIMAI MEDICINOS PAGALBOS PRIEMONĖMS, PATALPOMS, ĮRANGAI

16. Medicinos pagalbos priemonių ir įrangos, reikalingos teikti Specializuotos slaugos ir socialinės globos paslaugas sąrašas yra tvirtinamas specializuotos slaugos ir socialinės globos įstaigos vadovo, pagal asmenims teikiamų paslaugų pobūdį ir apimtį.

17. Naudojami medikamentai ir slaugos priemonės įsigijami, apskaitomi, laikomi ir nurašomi Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

18. Pirmosios pagalbos vaistų rinkinys, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. V-450 „Dėl sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijos teikiant pirmąją medicinos pagalbą, pirmosios medicinos pagalbos vaistinėlių ir pirmosios pagalbos rinkinių“.

19. Medicininės lovos (funkcinės, pagal poreikį).

20. Specialiosios lovos (minkštais šonais, gilios pagal poreikį).

21. Slaugos procedūrų kabinetui:

21.1. medicininė kušetė;

21.2. procedūrų staliukas;

21.3. medicininė širma;

21.4. spinta medikamentams (seifas psichotropiniams vaistams);

21.5. šaldytuvas;

- 21.6. svarstyklės.
22. Keltuvai (lubiniai, mobilūs pagal poreikį).
23. Neštuvai kietu pagrindu.
24. Vartymo ir pragulų profilaktikos technika ir priemonės.
25. Techninės paramos, ortopedinės ergonominės priemonės.
26. Multisensorinis kambarys.
27. Patalpa hidroterapijai su keltuvais ir pritaikytomis priemonėmis.
28. Higienos kambariai, mobilios vonios.
29. Speciali transporto priemonė (su keltuvu, rampa ar ištraukiamomis nuovažomis, pritaikyta asmenims judantiems neįgaliojo vežimėlyje vežti).
30. Kitos pagal asmens individualų poreikį priemonės, įranga.
31. Specializuotos slaugos ir socialinės globos įstaigos teritorija, bendro naudojimo ir gyvenamosios patalpos turi atitikti higienines, darbų ir priešgaisrinės saugos normas ir reikalavimus. Patalpos turi būti pritaikytos vaiko ir suaugusio asmens gyvenimui, poilsiui, veiklai, maitinimuisi, užimtumui.
32. Specializuotos slaugos ir socialinės globos įstaigos aplinka yra artima namų aplinkai, saugi, estetiška, funkcionali. Fizinę aplinką sudaro: administracinės patalpos, gyvenamosios patalpos, bendrai veiklai skirtos patalpos, ugdymui ir užimtumui skirtos patalpos, lauko žaidimo ir poilsio aikštelės. Namų gyvenamosiose ir bendro naudojimo patalpose turi būti įrengta gaisro aptikimo ir signalizavimo sistema bei garsinė signalizacija pagalbos iškvietimui.
33. Specializuotos slaugos ir socialinės globos įstaigoje turi būti: patalpos asmens sveikatos priežiūros ir švietimo pagalbos specialistams, universali salė kineziterapijai, bendras kambarys, buities ir higienos reikmėms skirtos patalpos (skalbykla, džiovykla), maisto gaminimo patalpos (virtuvė).
34. Specializuotos slaugos ir socialinės globos įstaigoje gyvenamieji kambariai išdėstomi šeimynos (grupės) sistema. Rekomenduojama, kad vienos šeimynos (grupės) gyvenamąsias patalpas sudarytų 3 - 5 vienviečiai arba dviviečiai kambariai, bendras poilsio (svetainės) kambarys su virtuvėle ir tualetu (vonios) patalpos. Vaikai turintys proto ir autizmo spektro sutrikimų ir (ar) kitų didelių emocijų ir elgesio sutrikimų apgyvendinami vienviečiuose kambariuose.
35. Asmens higienos patalpos – tualetai, prausimosi ir maudymosi patalpos – turi būti pritaikytos asmenims, turintiems didelių specialiųjų poreikių, patalpoje turi būti mobilus arba lubinis keltuvas. Gyvenamieji kambariai, asmens higienos patalpos turi būti atskiri pagal asmenų lytį.
36. Asmenims turi būti užtikrinamas privatumas, atskiros spintelės daiktams susidėti, asmens patogumai - šviesa prie lovos, lengvai ir saugiai pasiekiamas elektros lizdas (konsolė).

Asmenų, kurie didesnę dienos dalį praleidžia lovoje, lovos turi būti taip pastatytos, kad asmuo matytų vaizdą pro langą. Šiems asmenims turi būti sudarytos sąlygos pabūti lauke (lauko terasoje).

37. Specializuotos slaugos ir socialinės globos įstaigos teritorija aptverta, suformuota asmeniui turinčiam didelių specialiųjų poreikių tinkama teritorijos infrastruktūra, tamsiu paros metu apšviesta, teritorija visą parą stebima vaizdo kameromis.

38. Specializuotos slaugos ir socialinės globos įstaigoje (padalinyje, grupėje, vaikams - šeimynoje) taikomi specialieji reikalavimai:

38.1. Patalpose turi būti langai su neišdaužiamais langais.

38.2. Patalpos, pagal įstaigos poreikį, su minkštomis sienomis stebėjimo įranga, asmenims ūmios būklės (priepuolio) atvejais, kai jie gali susižaloti ir/ar pakenkti sau, kitiems asmenims esantiems kartu bei darbuotojams.

IV SKYRIUS PASLAUGOS ORGANIZAVIMAS

39. Specializuotos slaugos socialinės globos paslaugas pagal savo kompetenciją teikia Tvarkos aprašo 11 punkte nurodyta specialistų komanda.

40. Specializuotos slaugos socialinės globos paslaugas darbą koordinuoja slaugos administratorius, turintis slaugos studijų universitetinį išsilavinimą (išplėstinės praktikos slaugytoja kvalifikaciją).

41. Specializuotos slaugos ir socialinės globos paslaugas gauti asmeniui sprendimą priima asmens, kurioje gyvena asmuo, savivaldybės administracija.

42. Specializuotos slaugos paslaugos skiriamos asmenims, turintiems proto ir psichikos negalią, kuriems nustatytas šios paslaugos poreikis.

43. Specializuotos slaugos paslaugos teikiamos asmenims, sergantiems ligomis, išvardytomis pagal TLK-10 – Tarptautinę statistinę ligų ir sveikatos problemų klasifikaciją.

44. Specializuotos slaugos ir socialinės globos metodai ir kitos priemonės:

44.1. Taikomi visiems asmenims:

44.1.1. asmens sveikatos būklės vertinimas, reikalingų tyrimų ir stebėsenos skyrimas;

44.1.2. medikamentinis gydymas;

44.1.3. slaugos problemos nustatymas ir jos įgyvendinimas (gyvybinių veiklų vertinimas ir stebėjimas, slaugos plano sudarymas, asmens higiena, pragulų profilaktika ir kt.);

44.1.4. psichologinė pagalba, individuali ar grupinė psichoterapija asmeniui, reikalui esant ir jo artimiesiems;

44.1.5. socialinės globos poreikių vertinimas bei stebėjimas, socialinės pagalbos planavimas ir teikimas, tarpininkavimas sprendžiant socialines problemas;

44.1.6. asmens ir jo artimųjų konsultavimas ir mokymas.

44.2. Taikomi esant poreikiui:

44.2.1. deguonies terapija;

44.2.2. enterinis ir/ar parenterinis maitinimas, individualus dietinis maitinimas;

44.2.3. žarnyno valymas;

44.2.4. invazinės skausmo malšinimo paslaugos;

44.2.5. stomų ir dirbtinių angų priežiūra;

44.2.6. skysčių išsiurbimas iš kvėpavimo takų;

44.2.7. šlapimo pūslės kateterizavimas;

44.2.8. alternatyvus nemedikamentinis gydymas;

44.2.9. masažas, kineziterapija, ergoterapija, fizioterapija ir kt.

45. Asmeniui ar/ir jo artimiesiems ar globėjams pageidaujant teikiama dvasinė pagalba.

VI SKYRIUS DARBŲ SAUGA IR PASLAUGOS KOKYBĖS STEBĖSENA

46. Specializuotos slaugos procesas dokumentuojamas. Slaugos procesas dokumentuojamas įstaigos vadovo įsakymu nustatyta Medicininių dokumentų pildymo tvarka:

46.1. Individualus socialinės globos planas (toliau – ISGP), (forma, 1-2 priedai).

46.2. Slaugos istorija ir įdėtiniai lapai (forma, 3 priedas).

46.4. Slaugos procedūrų protokolai (forma, pavyzdys 4 priedas).

46.5. Kiti dokumentai.

47. Specializuotos slaugos ir socialinės globos paslaugas teikianti įstaiga savo veikloje vadovaujasi socialinės globos normomis patvirtintomis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. A1-46 „Dėl socialinės globos normų aprašo patvirtinimo“.

48. Slaugos priemonių naudojimo tvarka nustatyta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. gegužės 3 d. įsakymu Nr. V-383 „Dėl medicinos priemonių (prietaisų) naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintame Medicinos priemonių (prietaisų) naudojimo tvarkos apraše.

49. Slaugos paslaugų kokybės reikalavimai nustatyti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. V-338 „Dėl minimalių asmens sveikatos

priežiūros paslaugų kokybės reikalavimų aprašo tvirtinimo“ patvirtintame Minimalių asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybės reikalavimų apraše.

50. Medicininės atliekos tvarkomos vadovaujantis Lietuvos higienos norma Nr. 66:2013 „Medicininė atliekų tvarkymo saugos reikalavimai“.

51. Slaugymo procese neturi būti naudojamos mechaninės varžymo priemonės. Laikinais fiksuoti asmenį gali slaugytojas, nustatęs kad asmuo gali sužaloti save ir sužaloti kitą, šalia esantį asmenį ūmios būklės (priepuolio) metu, naudojant sertifikuotas fiksavimo priemones, vadovaujantis įstaigos vadovo patvirtinta Laikino asmens fiksavimo tvarka.

VII SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

52. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencija ir jos Fakultatyviu protokolu, ratifikuota Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. XI- 854 „Dėl Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos ir jos Fakultatyvaus protokolo ratifikavimo“, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I-983 „Dėl Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos ratifikavimo“.

53. Informacija apie asmenis ir teikiamas specializuotos slaugos ir socialinės globos paslaugas teikiama Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

54. Už asmeniui padarytą žalą specializuotos slaugos ir socialinės globos įstaiga atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

56. Specializuotos slaugos ir socialinės globos teikiantys specialistai už savo veiksmus, praktikos klaidas, profesinės etikos ir deontologijos pažeidimus atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.
